

Függelék 2.

Megoldások az egyes fejezetekhez

I. 3. Kompetencia és performancia.

6.:

A grammatikai szabályokon túl nyelvhasználati/pragmatikai szabályokra is szükség van, ami kultúránként változó lehet. A pragmatikai szabályokat gyakran illemként, szokásként, a szituáció jó felismeréseként emlegetjük a hétköznapi életben.

7.:

A pimaszkodásnak és a humoros megjegyzéseknek gyakran ugyanolyan nyelvi módszere van. Mindkettő lényege a szabályszegés, például valamiféle nyelvhasználati szabály megszegése.

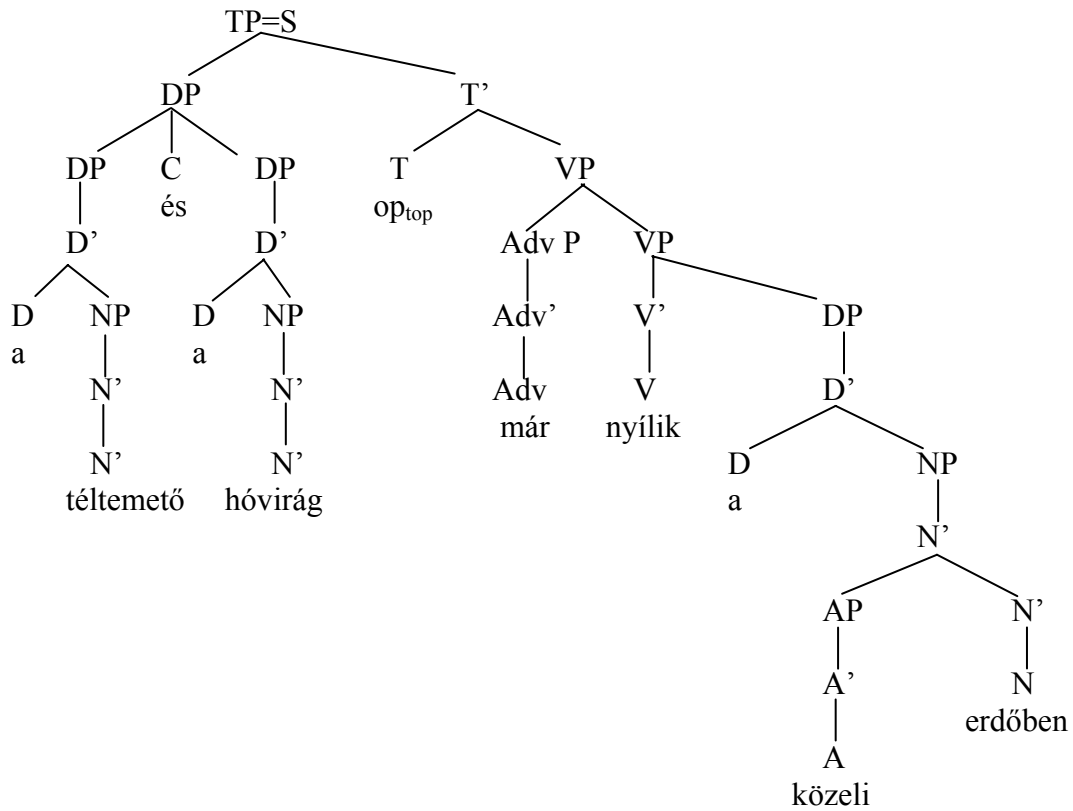
8.:

A mondatok közt szerepel olyan is (b, e), amit felnőttek és gyerekek egyaránt használnak, de ezekhez is található olyan helyzet, ahol nem helyén valóak.

III. 3. Az X-vonás elmélet

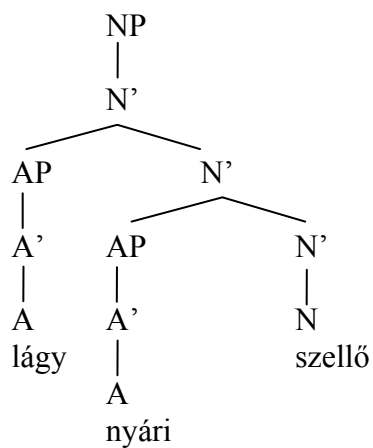
28. A)

A téltemető és a hóvirág már nyílik a közeli erdőben.

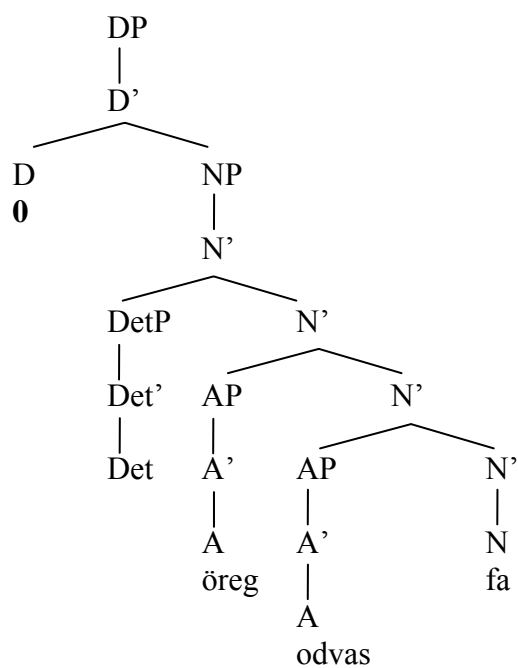
28. B)

lány, nyári szellő

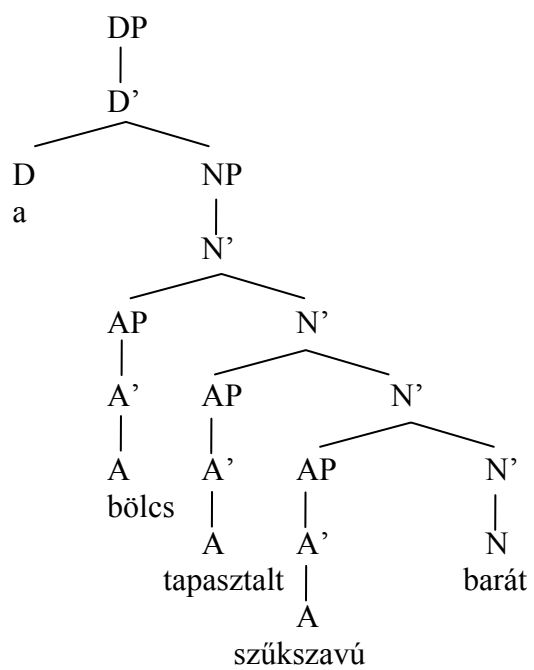
28. C)

egy öreg, odvas fa

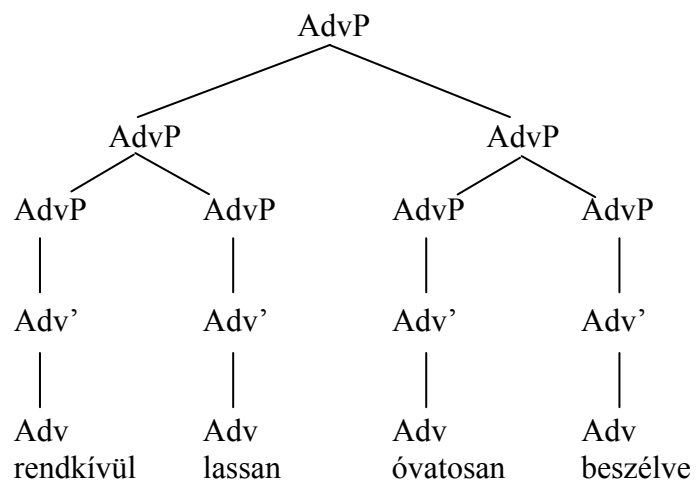
28. D)

a bölcs, tapasztalt, szűkszavú barát

28. E)

rendkívül lassan, óvatosan beszélve

III. 4. A szótárról

20.:

Az átvitt értelmű kifejezések használatához lexikai tudásra is szükség van, hiszen a részelemek jelentésének összege és a szerkesztésmód nem adja ki a teljes jelentést, azaz nem áttetsző, nem kompozicionális a jelentésük.

Pl.:

- *Ne beszélj itt zöldségeket!*
- *Egyet sem említettem.*

Nyilvánvaló, hogy a válaszadó vagy tényleg nem érti a kifejezést, vagy szándékosan pimaszkodik.

IV. 1. A semleges mondatok

3. a):

Az ige előtti (nem irtóhangsúlyos) maximális projekciók sorrendje ezekben az esetekben szabad, azaz nem vezet jelentésváltozáshoz a felcserélésük, de a jelzős, névelős, névutós szerkezeteken belül az összetevők sorrendje kötött, hiszen azok összetartozását éppen a sorrendiség jelöli.

3. b):

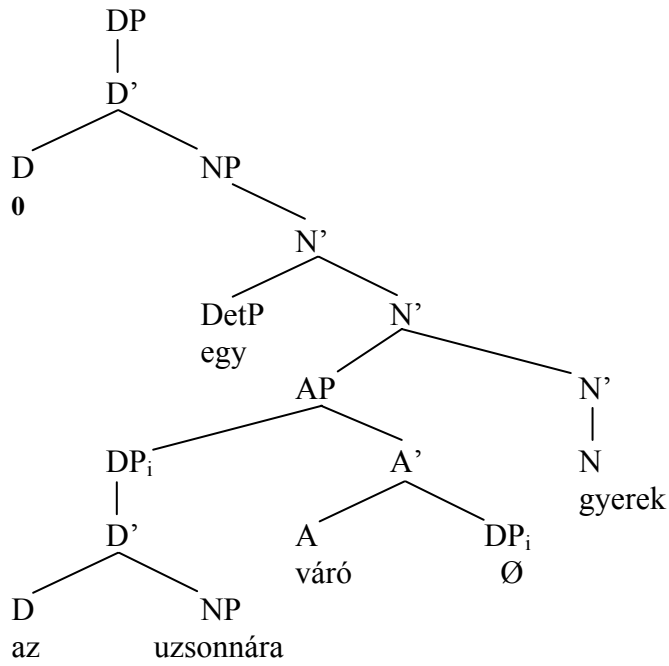
Az ige utáni maximális projekciók sorrendje alapvetően szabad, azaz nem vezet jelentésváltozáshoz a felcserélésük, de a jelzős, névelős, névutós szerkezeteken belül az összetevők sorrendje kötött, hiszen azok összetartozását éppen a sorrendiség jelöli.

3. c):

Az ige előtti irtó hangsúly nélküli és az ige utáni maximális projekciók sorrendje ezekben a mondatokban alapvetően szabad, azaz nem vezet jelentésváltozáshoz a felcserélésük, de a jelzős, névelős, névutós szerkezeteken belül az összetevők sorrendje kötött, hiszen azok összetartozását éppen a sorrendiség jelöli. Az esetleges jelentésváltozást nem a sorrend felcserélése, hanem a hangsúlyviszony megváltoztatása okozza. Az ige előtt álló irtó hangsúlyos XP előfeltevést vezet be a mondatba, illetve ellentétet jelez, kizárja a többi szóba jöhető elemet.

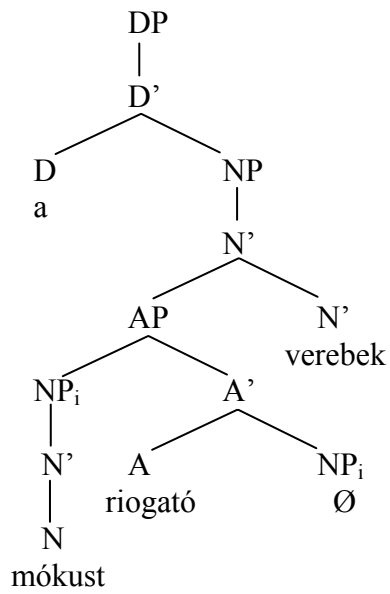
23. A)

egy az uzsonnára váró gyerek

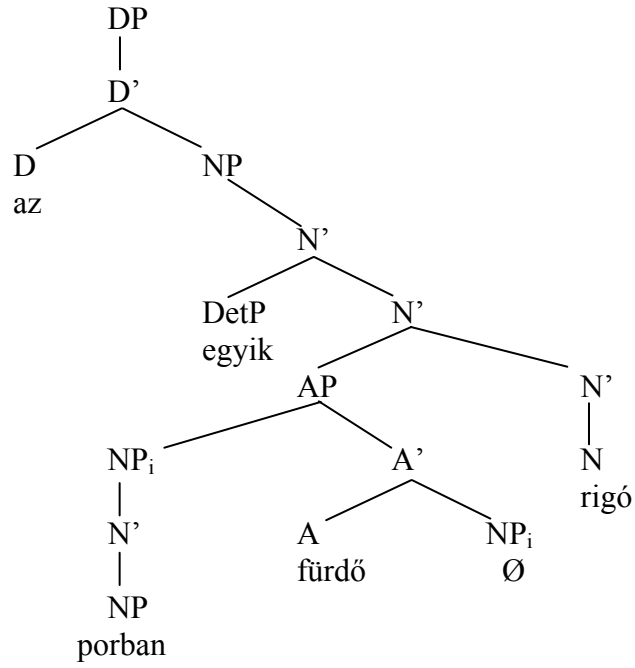
23. B)

a mókust riogató verebek

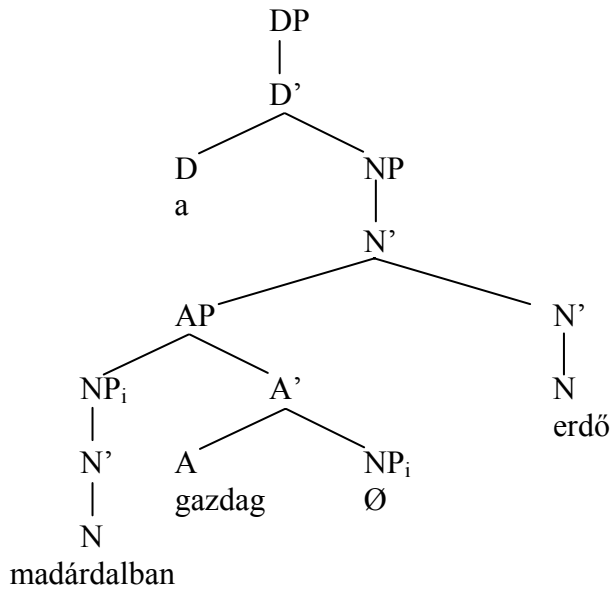
23. C)

az egyik porban fürdő rigó

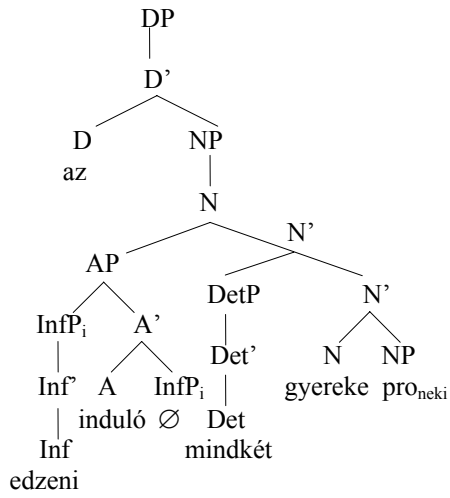
23. D)

a madárdalban gazdag erdő

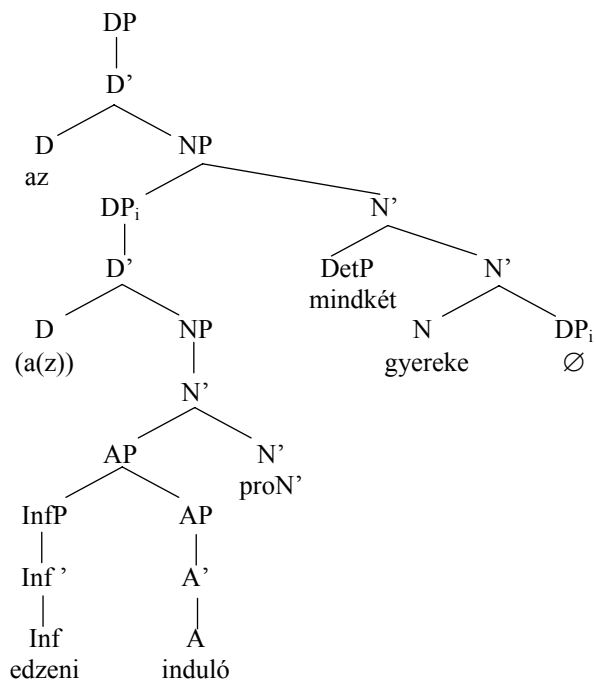
23. E/1)

az edzeni induló mindkét gyereke

23. E/2)

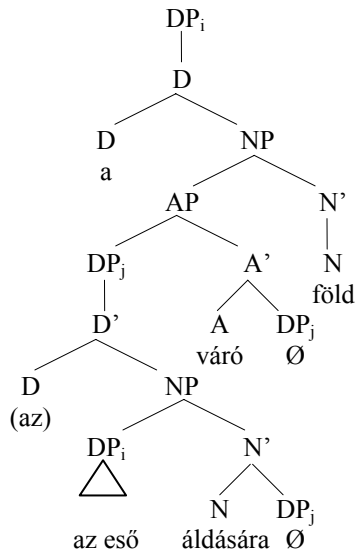
az edzeni induló mindkét gyereke

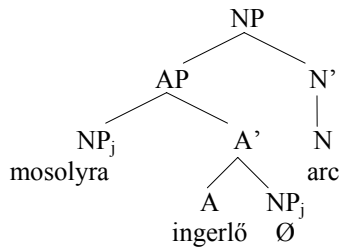
23. F)

az eső áldására váró föld

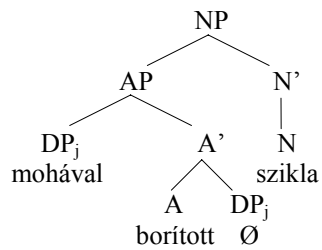
23. G)

mosolyra ingerlő arc

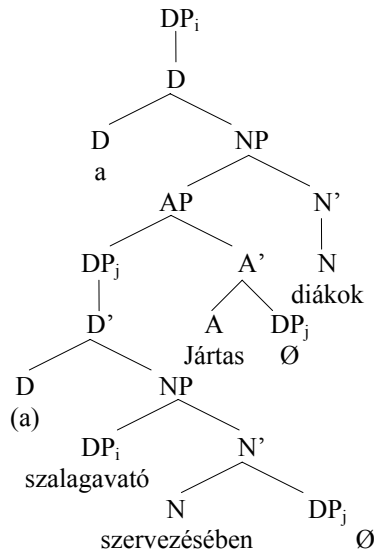
23. H)

mohával borított szikla

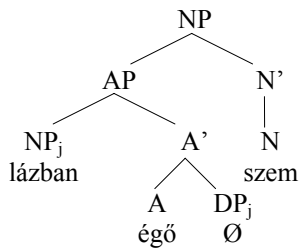
23. I)

a szalagavató szervezésében jártas diákok

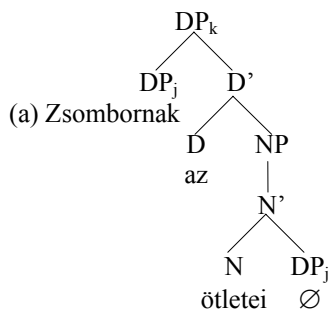
23. J)

lázban égő szem

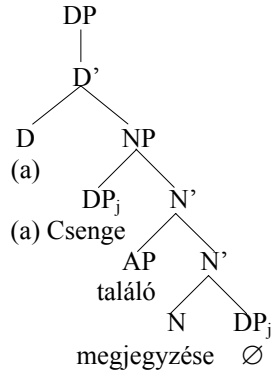
23. K)

Zsombornak az ötletei

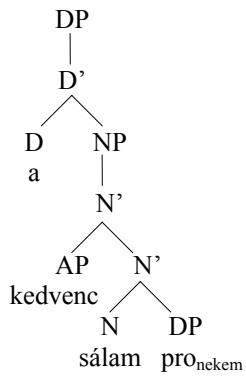
23. L)

Csenge találó megjegyzése

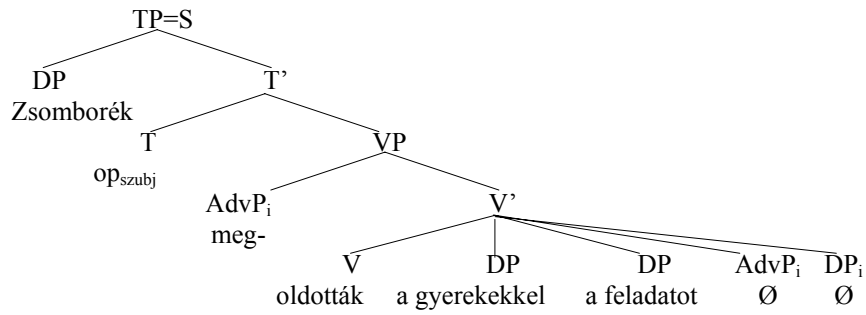
23. M)

a kedvenc sálám

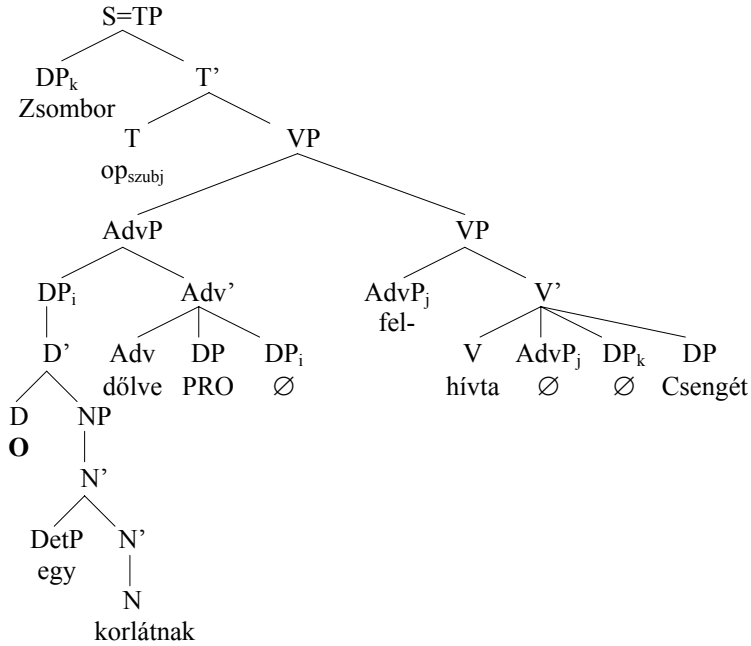
23. N)

Zsomborék megoldották a gyerekekkel a feladatot.

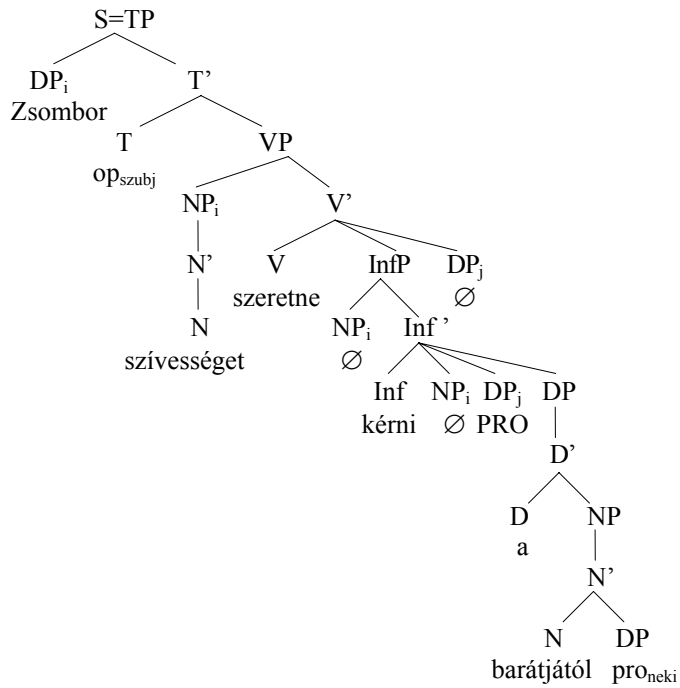
23. O)

Zsombor egy korlátnak dőlve felhívta Csengét.

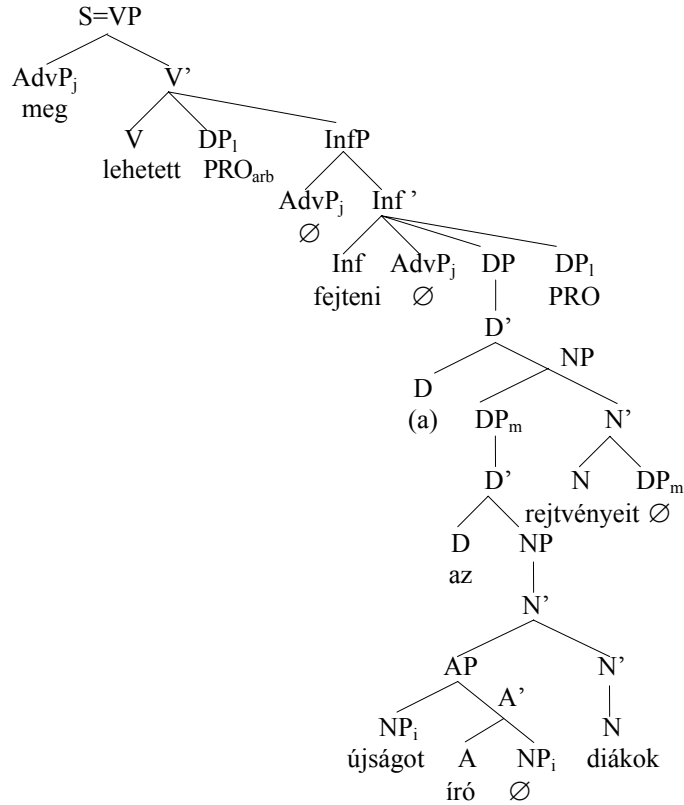
23. P)

Zsombor szívességet szeretne kérni a barátjától.

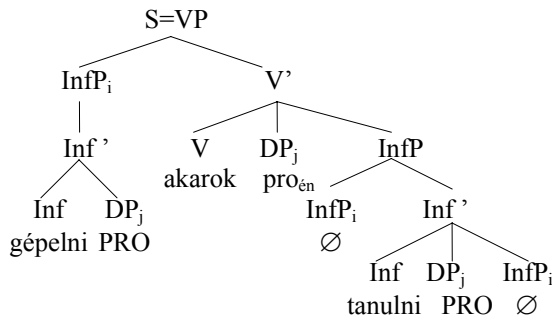
23. Q)

Meg lehetett fejteni az újságot író diákok rejtvényeit.

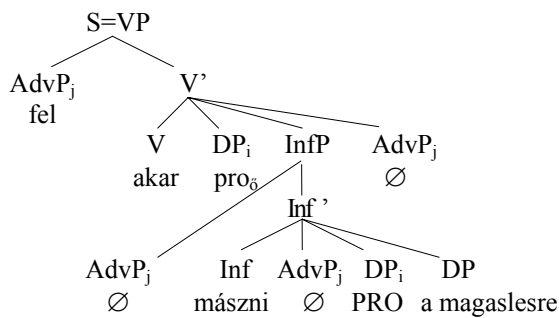
23. R)

Gépelni akarok tanulni.

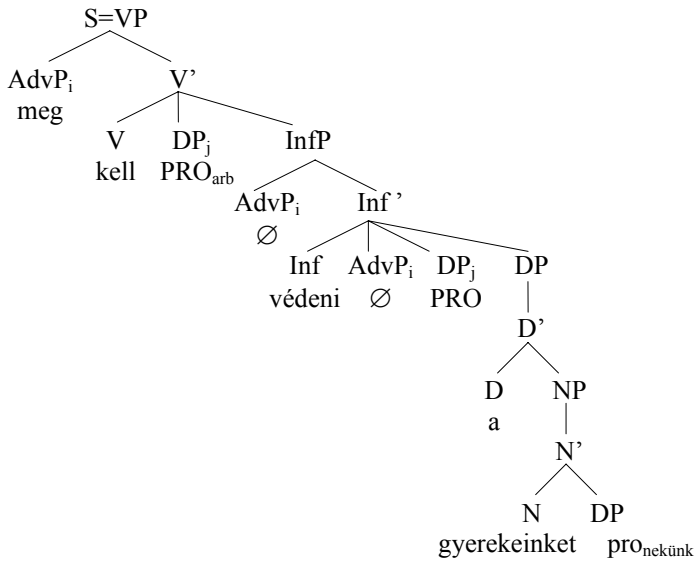
23. S)

Fel akar mászni a magaslesre.

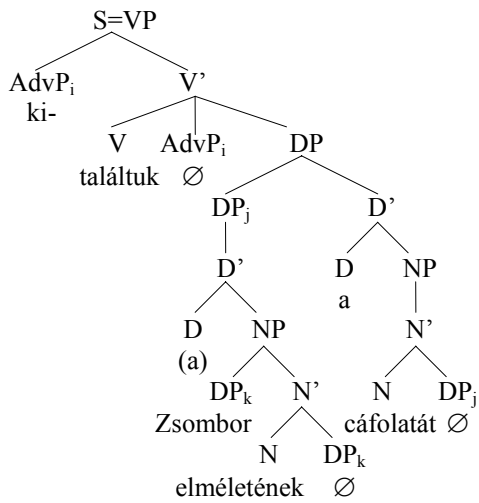
23. T)

Meg kell védeni a gyerekeinket.

23. U):

Kitaláltuk Zsombor elméletének a cáfolatát.

IV. 2: A nem-semleges mondatok

2. a):

A feladatban fókuszos mondatok szerepelnek, mindegyik megáll teljes kérdő vagy kijelentő mondatként is, de kiegészíthető egy ellentétes jelentéstartalmú résszel. Az ellentét mindenképpen jelen van, hiszen, ha nem egészítjük ki a mondatokat, vagy nem ellentéttel, a szituációban akkor is szerepel az ellentét. Pl.: „*Nem a süteményt rágta meg az egér tegnap.*” vagy: „*Nem a süteményt rágta meg az egér, hanem valami mást.*” Mindkét megoldásban megjelenik előfeltételként, hogy valamit megrágott az egér, illetve az állításban szerepel, hogy a beszélő szerint ez a süteménytől eltérő dolog.

2. b):

A feladat mondatai kontrasztív topikos összetett mondatokként folytathatók, illetve mindegyik megáll kontrasztív topik intonációt tartalmazó egyszerű mondatként is. Ilyen értelmezésnél kimondott vagy kimondatlan ellentét feszül, amit a speciális intonáció elhagyásával elveszít a mondat. Kiegészítés nélkül, egyszerű eldöntendő kérdésként intonálva elvesz az ellentét.

3.:

Mivel a kérdésre adott válasz mindig fókuszos mondatot eredményez, így az egyszavas válaszok az ágrajzon az ige előtti SPEC,FP pozícióban fognak megjelenni. A jelzőkre feltett kérdésekre adott válasznál kiderül, hogy a szerkezet feje lehet törölt is, de ha hangzó formában is megjelenik, akkor az ige és a jelző közé ékelődik. Pl.: *Milyen erdőben fényképeztétek le? A közeliben. A közeliben fényképeztük le. A közeli erdőben fényképeztük le.*

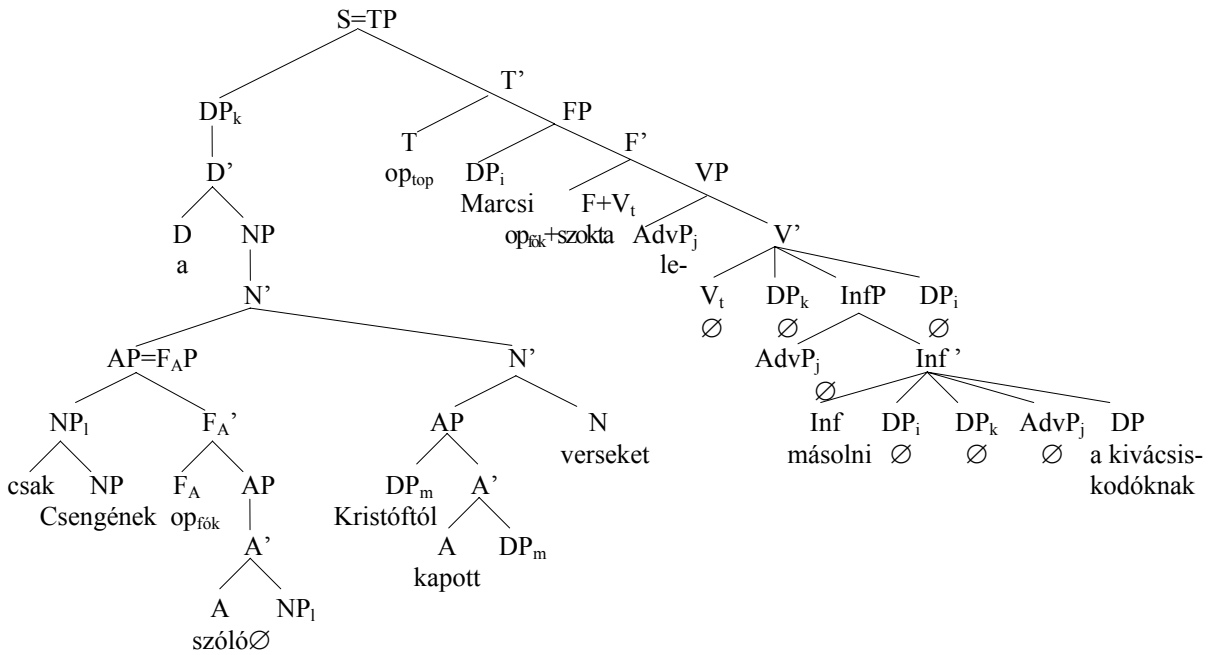
Itt arra is felfigyelhetünk, hogy fókusz jelenléte esetén elválik az igekötő.

7.:

A névelők, a névutók és a mondathatározók egy része nem állhat fókuszmodosítóban. A *különösen* SPEC,FP-be helyezve már *'furcsa'* és nem *'kiváltképpen'* jelentésű.

29. A)

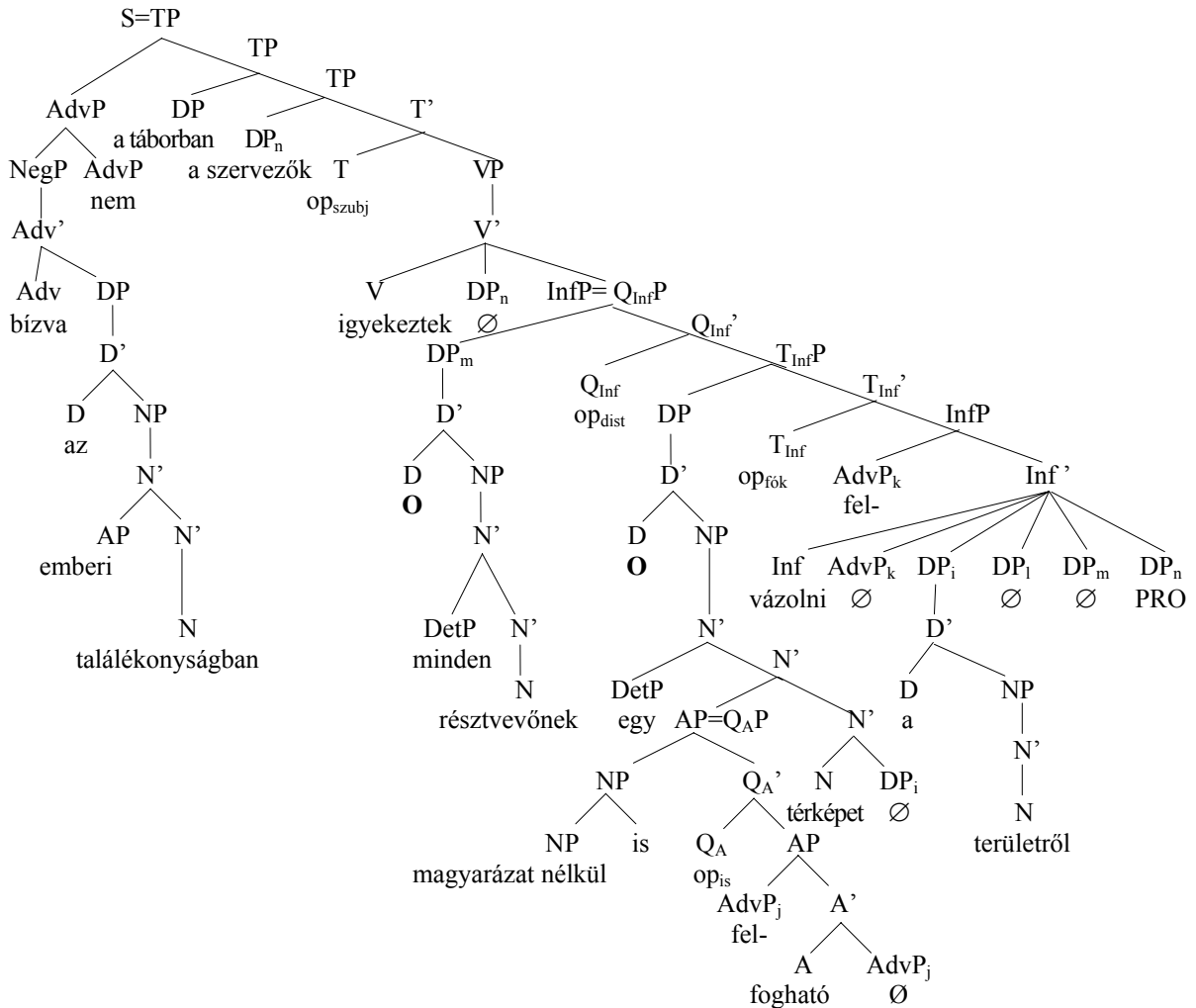
A csak Csengének szóló Kristóftól kapott verseket Marcsi szokta le másolni a kíváncsiskodóknak.

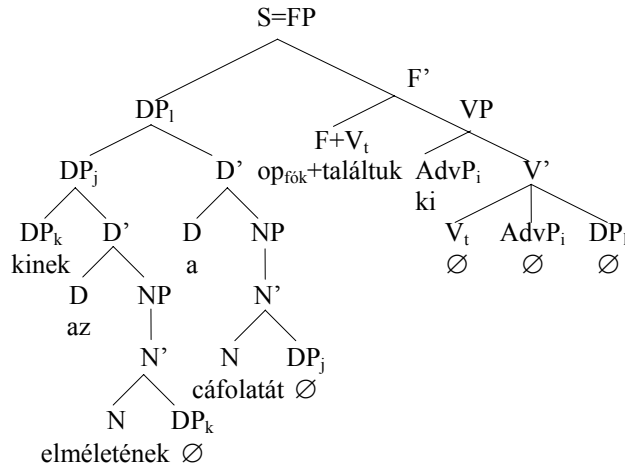
29. B)

Nem bízva az emberi találékonyságban, a táborban a szervezők igyekeztek minden résztvevőnek egy magyarázat nélkül is felfogható térképet felvázolni a területről.

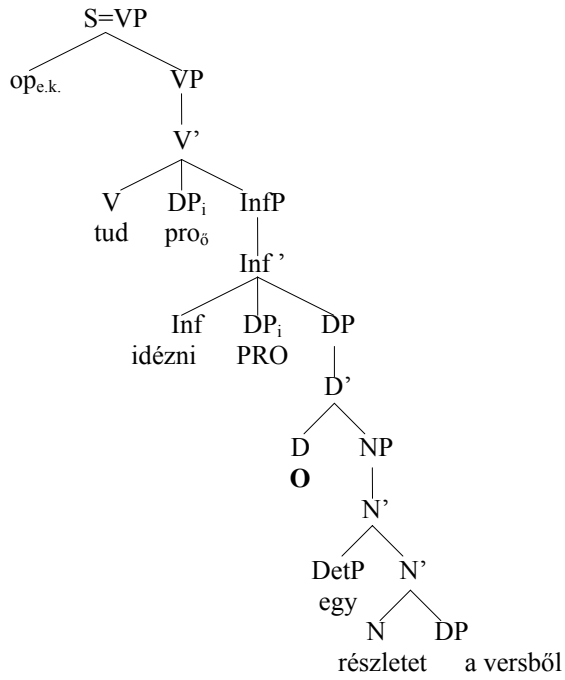
30. A)

Kinek az elméletének a cáfolatát találtuk ki?

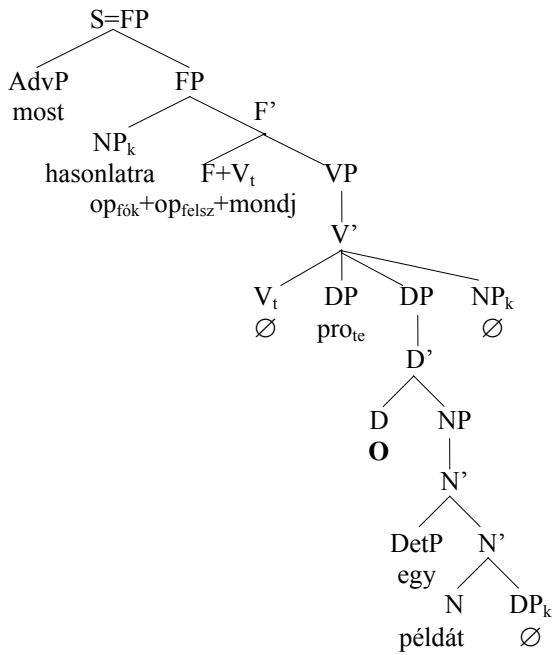
30. B)

Tud idézni egy részletet a versből?

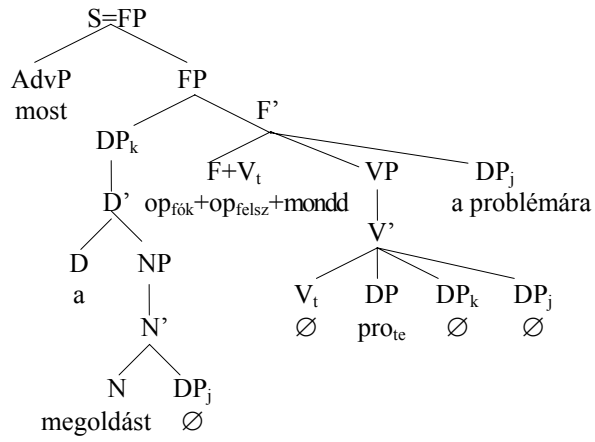
30. C)

Most hasonlatra mondj egy példát!

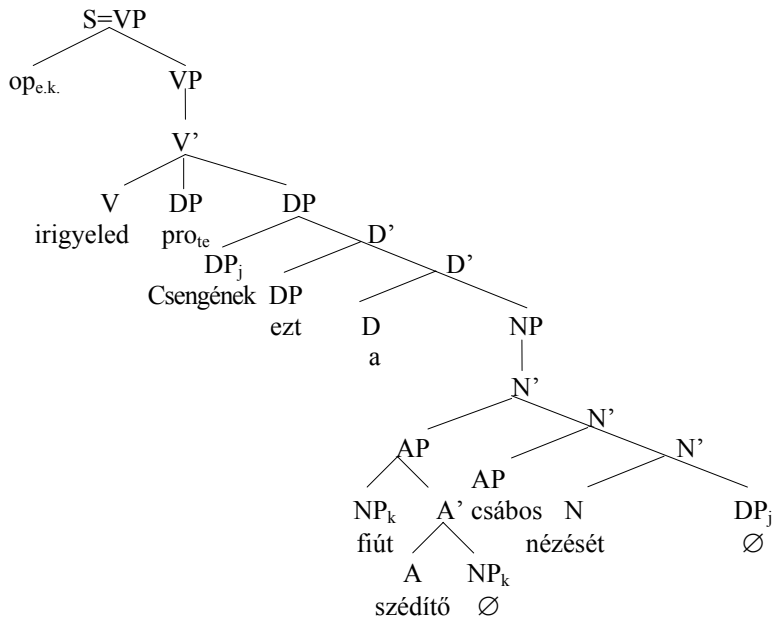
30. D)

Most a megoldást mondd a problémára!

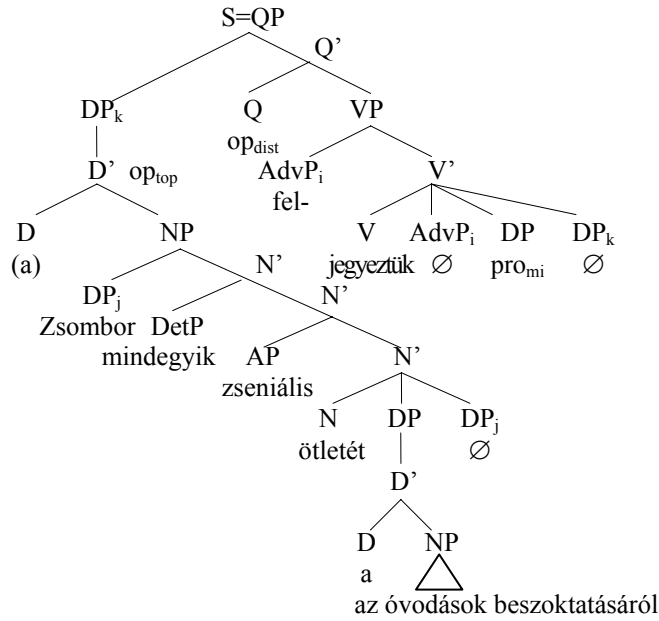
30. E)

Irigyeled Csengének ezt a fiút szédítő csábos nézését?

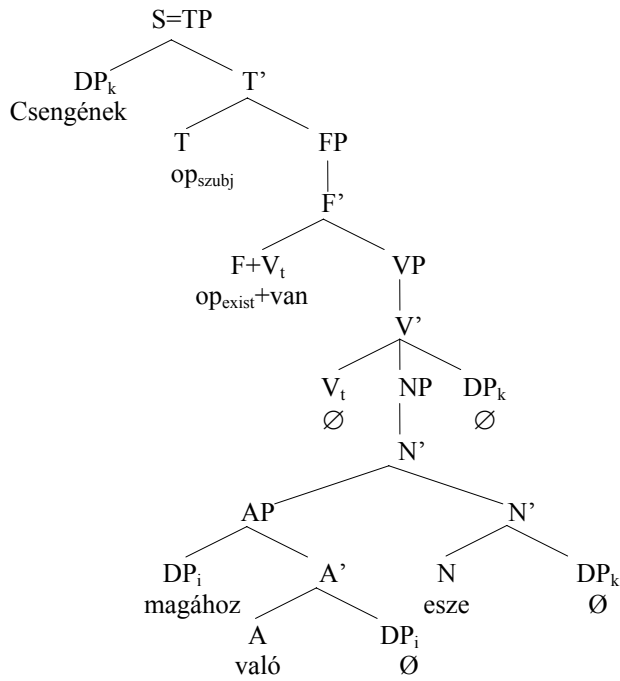
30. F)

Zsombor mindegyik zseniális ötletét az óvodások beszoktatásáról feljegyeztük.

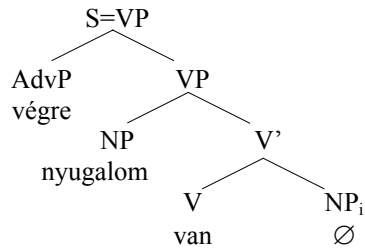
30. G)

Csengének van magához való esze.

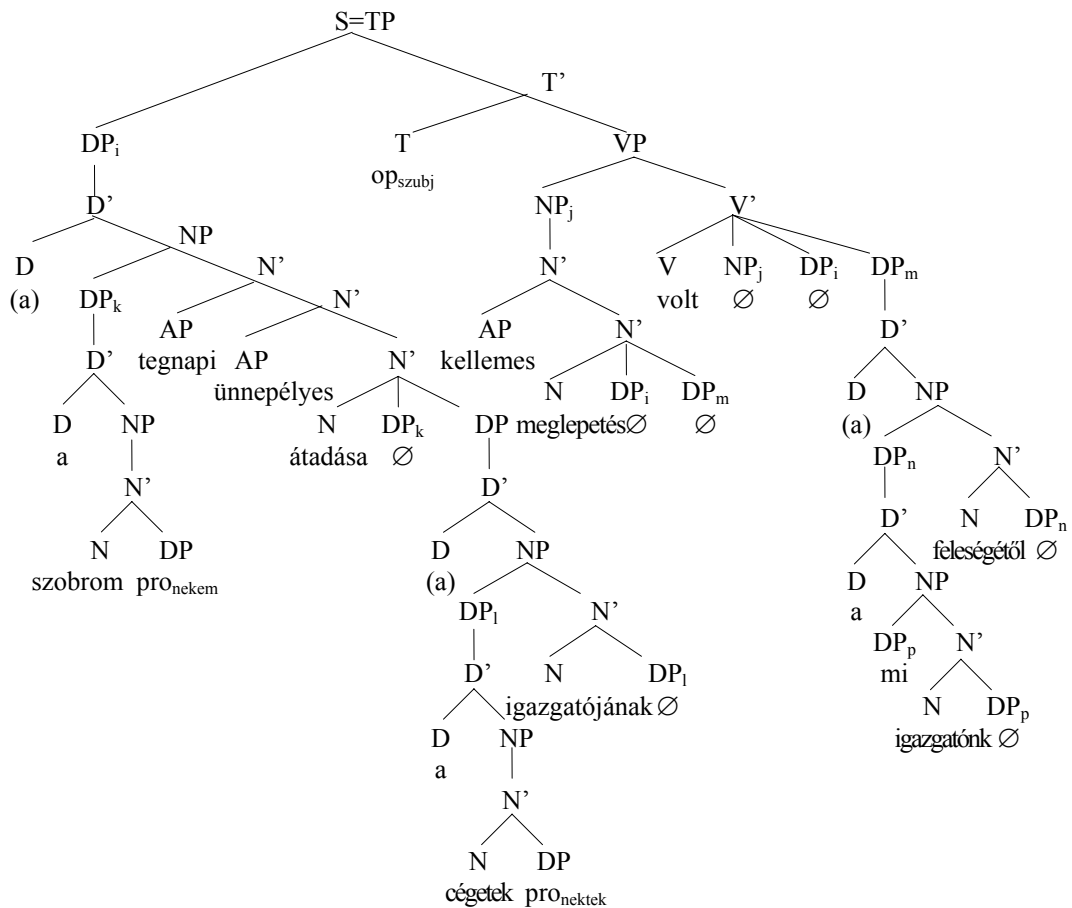
30. H)

Végre nyugalom van.

30. I)

A szobrom tegnapi ünnepélyes átadása a cégetek igazgatójának kellemes meglepetés volt a mi igazgatónk feleségétől.

30. L)

A rendőr csak figyelmeztette a gyalogosokat most is járdára kergető autóst.

